

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการสอนวิชาศิลปะกับชีวิตตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 และเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการสอนวิชาศิลปะกับชีวิตในด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน ผู้วิจัยได้เสนอวิธีการวิจัยเรียงลำดับตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต สาขาทัศนศิลป์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2537 ที่ทำการสอนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 อันประกอบด้วยพื้นที่การศึกษา 5 จังหวัด คือ นครปฐม ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน จำนวน 102 โรงเรียน ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 (กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา, 2537: 12-26)

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	เขตการศึกษา 1					รวม
	นครปฐม	นนทบุรี	ปทุมธานี	สมุทรปราการ	สมุทรสาคร	
มัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ	2	6	4	4	-	16
มัธยมศึกษาขนาดใหญ่	6	4	2	8	3	23
มัธยมศึกษาขนาดกลาง	11	6	9	7	5	38
มัธยมศึกษาขนาดเล็ก	9	4	6	3	3	25
รวม	28	20	21	22	11	102

2. การสุ่มตัวอย่างประชากร ดำเนินการสุ่มตัวอย่างตามขั้นตอน ต่อไปนี้

2.1 สืบหาข้อมูลจำนวนประชากรครูที่สอนวิชาศิลปะกับชีวิต สาขาทัศนศิลป์จากโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาทุกโรงเรียน ในเขตการศึกษา 1 เพื่อทราบจำนวนประชากรครูทั้งหมด แล้วกำหนดจำนวนประชากรที่จะดำเนินการสุ่มตัวอย่างประชากรในแต่ละโรงเรียน

2.2 ดำเนินการสุ่มตัวอย่างประชากรครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต เฉพาะสาขาทัศนศิลป์ ในแต่ละโรงเรียน โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ตามเกณฑ์การกำหนดจำนวนการสุ่มตัวอย่างประชากรคิดเป็นร้อยละ 25 (ประกอบ กรรณสูตร, 2528: 8) ของจำนวนประชากรครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต สาขาทัศนศิลป์ ทั้งหมดในแต่ละโรงเรียน ดังรายละเอียดในภาคผนวก ง (ตารางที่ ก) และเนื่องจากบางโรงเรียนไม่มีครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต ในสาขาทัศนศิลป์ จึงใช้ประชากรครูในสาขาคณิตและนาฏศิลป์ เป็นตัวแทนในการกำหนดจำนวนประชากรที่ทำการสุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนตัวอย่างประชากรครูจากการสุ่มรวม 106 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อให้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิต มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบคำตอบ (Check List) และแบบเติมคำในช่องว่าง (Completion item)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการสอนศิลปะกับชีวิต มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ประกอบด้วยปัญหาเกี่ยวกับการสอนวิชาศิลปะกับชีวิตในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน คือ ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการสอนวิชาศิลปะกับชีวิต มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 3 ระดับ ประกอบด้วยปัญหาเกี่ยวกับการสอนวิชาศิลปะกับชีวิตในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน คือ ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ ข้อเสนอแนะการแก้ปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open end)

วิธีการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจาก วารสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษา โดยเฉพาะหนังสือแบบเรียน และเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พร้อมทั้งขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมถึงข้อปัญหาต่าง ๆ

2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการสอนวิชาศิลปะกับชีวิตภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบแก้ไข ให้มีความถูกต้องตามเนื้อหาสาระและการใช้สำนวนภาษา

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 ท่าน (ภาคผนวก ก) พิจารณาตรวจสอบแก้ไขให้มีความตรงในเนื้อหา (Validity) และความถูกต้องของสำนวนภาษา แล้วดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ตามคุณสมบัติต่อไปนี้

- 1) เป็นผู้มีคุณวุฒิทางด้านศิลปศึกษา วุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโทบัณฑิต
- 2) มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรหรือการสอนวิชาศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษา
- 3) มีประสบการณ์ด้านหลักสูตรหรือการสอนวิชาศิลปศึกษาไม่ต่ำกว่า 10 ปี และมีผลงานทางวิชาการด้านตำราเอกสาร และผลงานวิจัยเกี่ยวกับศิลปศึกษา

4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิตในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มประชากร ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน จำนวน 8 โรงเรียน ได้จำนวน 16 คน

5. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ ไปหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของ ครอนบาช (Cronbach) (ประคองกรรณสูตร, 2528: 43) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม = 0.96 โดยคำนวณจากสูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{S_i^2}{S_x^2} \right]$$

เมื่อ n = จำนวนข้อสอบ

S_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนของผู้รับการทดสอบทั้งหมด หรือกำลังสองของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนของผู้รับการทดสอบทั้งหมด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงอธิบดีกรมสามัญศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการออกหนังสือขอความร่วมมือไปยัง ผู้อำนวยการ/ อาจารย์ใหญ่/ครูใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 1 เพื่อให้ครูผู้สอนวิชาศิลปะกับชีวิตช่วยตอบ แบบสอบถาม และส่งแบบสอบถามกลับคืน
2. ผู้วิจัยจัดส่งและรับแบบสอบถามบางส่วนคืนโดยใช้บริการทางไปรษณีย์ และบางส่วนจัดส่ง และรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 1 จำนวน 106 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 88 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.02 โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียนได้ดังรายละเอียด ในตารางที่ 3

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับกลับคืน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	จำนวนที่ส่ง แบบสอบถาม	แบบสอบถามที่ได้รับคืน	
		จำนวน	ร้อยละ
มัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ	18	18	100
มัธยมศึกษาขนาดใหญ่	25	24	96
มัธยมศึกษาขนาดกลาง	38	24	63.16
มัธยมศึกษาขนาดเล็ก	25	22	88
รวม	106	88	83.02

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS/PC โดยมีลำดับการวิเคราะห์ ดังนี้

- นำแบบสอบถามตอนที่ 1 มาแจกแจงความถี่ แล้วคำนวณหาค่าร้อยละของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด นำเสนอข้อมูลในรูปตารางและความเรียง
- นำแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มาแจกแจงความถี่คำถามแต่ละข้อ แล้วให้คะแนนตามลำดับความสำคัญของข้อปัญหา ตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งมี 5 ระดับและ 3 ระดับ ดังนี้

ตอนที่ 2

ปฏิบัติเป็นประจำ	ให้	5	คะแนน
ปฏิบัติค่อนข้างมาก	ให้	4	คะแนน
ปฏิบัติปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติค่อนข้างน้อย	ให้	2	คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติเลย	ให้	1	คะแนน

ตอนที่ 3

มีปัญหามาก	ให้	3	คะแนน
มีปัญหปานกลาง	ให้	2	คะแนน
มีปัญหาน้อย	ให้	1	คะแนน

- นำคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนที่เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเปรียบเทียบกับความหมายโดยถือเกณฑ์ดังนี้

ตอนที่ 2

4.56 - 5.00	หมายความว่า	ปฏิบัติเป็นประจำ
3.56 - 4.55	หมายความว่า	ปฏิบัติค่อนข้างมาก
2.56 - 3.55	หมายความว่า	ปฏิบัติปานกลาง
1.56 - 2.55	หมายความว่า	ปฏิบัติค่อนข้างน้อย
1.00 - 1.55	หมายความว่า	ไม่เคยปฏิบัติเลย

ตอนที่ 3

2.56 - 3.00	หมายความว่า	มีปัญหาหนัก
1.56 - 2.55	หมายความว่า	มีปัญหาปานกลาง
1.00 - 1.55	หมายความว่า	มีปัญหาน้อย

นำค่าเฉลี่ย (\bar{X}) มาจัดอันดับ แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง

4. เปรียบเทียบค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าเฉลี่ยคะแนนในแต่ละด้านระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน ทั้ง 4 ขนาด โดยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (one-way analysis of variance) ทั้งนี้เพื่อทดสอบว่าค่ามัธยฐานเลขคณิตของกลุ่มต่าง ๆ ที่นำมาเปรียบเทียบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ แล้วจึงทดสอบค่าความแตกต่างของมัธยฐานเลขคณิตในแต่ละกลุ่มเป็นรายคู่โดยใช้การทดสอบอัตราส่วน F ตามวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe' test possible comparisson) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง

5. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 4 ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด มารวบรวมความคิดเห็น แล้วนำมาแจกแจงความถี่ นำเสนอในรูปของตารางความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าร้อยละจากสูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคำตอบ} \times 100}{\text{จำนวนประชากร}}$$

2. หาค่ามัธยฐานเลขคณิตหรือค่าเฉลี่ย (\bar{X}) จากสูตร (ประกอบ กรรณสูตร, 2528: 69)

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

เมื่อ \bar{X} = ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum fx$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

3. หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) จากสูตร (ประกอบ กรรณสูตร, 2528: 69)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left(\frac{\sum fx}{N}\right)^2}$$

เมื่อ S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum fx$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum fx^2$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

4. วิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว เพื่อดูว่าแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ แล้วจึงหากลุ่มใดแตกต่างกัน โดยการหาค่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มเป็นรายคู่โดยการทดสอบอัตราส่วน F (F-Test)

$$F = \frac{(M_1 - M_2)^2}{MS_w \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right) (k-1)}$$

เมื่อ M_1, M_2 = มีขั้วเลขคณิตของสองกลุ่มที่ต้องการทดสอบ
ความแตกต่าง

MS_w = ความแปรปรวนคลาดเคลื่อนหรือความแปรปรวน
ภายในกลุ่ม

n_1, n_2 = จำนวนตัวอย่างประชากรของสองกลุ่มที่นำมา
ทดสอบ

$k-1$ = ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

ศูนย์วิทยที่รักอักษร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย